

ცისკარი

რომი ზირველი

1859

მარტა: წიგნი მეხმე.

როგორც თსს-ელებთან:

- I. — სწავლა, სწავლა & სწავლა, თანხმად
— ზოგის შეწყობა.
- II. — ღონის ძირითადი. დ. მკაცრდემოვანი.
- III. — სოციალური სწავლებისა და სწავლის | სათქმელ საქართველოს
ფორმის განხილვა. ვიკინსებგადიგელო სიგან.
- IV. — სწავლა & სწავლა ანდაც. (სხვ. მუთავ მამრად)

რევილია.

გვრესელადის ციფრირებაში. მარტის
სახელის

F3

57
332

U. P.

გაუთავად გახარებულს
გაუარეობა მუხღუპს
განს მტრობას, მწყობრს
შვი გმობს!

შვი სძობს, რამ არ ვიყავრდა
სხვიძის არ მღეს,
ესთა რად ვიხდა? რა დავემართა?
შვი გმობს!

სხვიძის იწვევდა შვით სუქმართს.
გახარებულს;
ღეს რაღათ იწვევ იძათ მტრობათს,
არცა მტრობს?

შვი სუქმარს რიბოზს ვაყრის
გამოთონს მართს?
მწყობრს სსე მონს დავიხრათ,
რა დავემართა?

რას მიგაჩქვით ვსე ვითარ
შენი გამოუვლთ,
რას დაგეძარათ? რას არს ევითნარი
შენი გამოუვლთ?

სუ თუ ქმარსედ სარ ვარისსეძულო
და ის ვაცვირებს?
არ მუფრას, მისი კეთილი გულთ
არ ვაჩქეზინებს.

და არც ლომობურს შენს გულს შექვერის
ევ მოისსახება!
რას დაგეძარათ! ევითნარ რას არის?
ვინ მოგვს ვნება?

ახუ მოვიტუთა ქმა სუგაოლო
მიჰძარათ ძამას?
შენ დავივთა ვაუსარგოთ,
მისთჳს იგლოვ ძას?

ქმან არ ვიძრასვთ ძაგა ცვლილებას,
სუქსას ძაგის
და ხუჭსუკ მივიღებთ მონაწილობას,
ვით სათესვის!...

ქო შენ ვაჯო! რაას ამ სოფლად
ბედნიერება?

მოვალს სიკუდილი შენთანა მწრფელად
ველა განჭირებ!

სიკუდილს ვეროდეს ჩუქნ ვერ ვსუცემთ
ვერ ოას ვწათა,
ველა მას ვძახებთ,ველა მოვჭრებთ
მოვალს რაცითა!

ღეს მოღსენათ ვართ, ამის ჩხვია კმა,
ურა, ვვირითო.
სვალ კუთბ ვსუცავთ ვეძებს დიდი მოთქმა,
მწრფედ უთითო.

ღობს სხვისთჳს ვართ თუარ ცრემლთაგან
და ვიგლოეთ სხუასა.
საღამოს ჩუქნვე ვვირითან სხუანი,
ვეძახებენ რა მკუდალა.
მაძა სვობს დავთმოთ სხვისი სიკუდილი
რადგან ქალოვებებს.
რადგანც ვეკონსი ვართ მისი მკუდა,
თვის დავუწოვებს!

წ.

1858 წელსა. სექტემბრის 7-სა.
ქ ქუთაისს.

ჰას

შავს თვალებს.

მეც მინახავს თვს სიბნელითა ბრუნა
ვითა წყვდიადი ასე ღრმითა ღრმინი
საძინნი უცხლოთა, დრეძონებნი,
ვითა ქარიშხალითა ფეფთონი ზღუანა.

სოცოცხლე შაბი ასე დრებს უცხლოთა,
რომ დაიდავეთ ძირის ხაზურქვითა
სოცოცხლეხათა მხცნობ ძარიგემს
და არ ინდომებ სხვა ხედარემს.

რა რიგ ხანს ურდობათ ამფერეულობა
და არწივისა თავის უფლობა
მათ დიდ მშვენიერ სიბნელოს უბაში,
მათ ვრძნეულ, უსძოთ, უსადა გამოაქმამა!

მშვენიერების ამპარუებება,
სიყვარულისთვის უცხლოთა ახლება
და დიდ სურვილის უფუნებება
რა მაცდურებით იქ ინახება!

როს დაიწყობენ ივინი უჭირას,

გული სხვა გომბობით მოჭყვება ძველას;
ჭეშნობა, რომ სძინალო გული განვიწყვ
და შიშვი, რომ სრულათ მათ წარვიკითხეს.

რა ინდ ცბილო იყოს თავის უფლებ
მათვან, უფრო ცბილო არს დამონებ!
ვეძებ და ვეძებ აქ მე მავს თვალებს,
მთად რუსეთში ვინ დამანახვენს!

თ. ილიაძე ჭავჭავაძე.

თელავის 20-ს დღეს.

1858 წელს.

სოფ. ციანდევო.

ჩვედრება.

შწყოლოვ ნუ მაგონებ მე დღეთა უწინდელთა,
და ხეძის ვაზაფსულის წარსულთა სისარულთა!...
ნუ მაგონებ ვეფროვ, რომ მე ვიყავ პედნიორ,
რომ ყრასულ დილა ხეძი, ვით ცისკარი ბრწყინავდა,
და მთა ცბილისა სიკაცსლეს ღიმლით დამქ-
როლოვდა!....

ნუ მეფევი ვეფროვ რომე მენ ხეძი სიყვარულთა,
და ხემ ოხვრით ცრფობა უწყოლოდ მოჭკალ
სულთა!

წიგნი

სე მკვლელობა მამა მკვლელობა გონს ხედა ხსენებდა
და გონს მამა მკვლელობა გონს ხედა ხსენებდა

სე მკვლეობა მამა მკვლეობა, რომე მკვლეობა გონს,
გონს აქ ხედა გონს გონს ხედა მკვლეობა

და გონს გონს გონს გონს გონს გონს გონს
გონს გონს გონს გონს გონს გონს გონს

წიგნი

სე მკვლეობა მამა მკვლეობა გონს ხედა ხსენებდა
და გონს მამა მკვლეობა გონს ხედა ხსენებდა

(გონს)

სე მკვლეობა მამა მკვლეობა გონს ხედა ხსენებდა
და გონს მამა მკვლეობა გონს ხედა ხსენებდა

მამა მკვლეობა გონს ხედა ხსენებდა
და გონს მამა მკვლეობა გონს ხედა ხსენებდა

მე როგორც შეძენი დაჭრილი, ველო უძელი კედას;
ვაგძორდი ვეოსა მარჯვენას, მუროსა მუქისა
ყოველს ყამს ველო სიკუდილსა და მუნსა ვან-
ძარცვასა.

ამ ყამათ ვწევარ ღაწარეთს უგონო, ვამწა
თავს დატვირთვებს ფერძალი; მლოცრ ვარ მწუ-
სიკუდილი ცუთით წინ მიღვას, ხემსეცა განთიხ-
ვაგზენი შეძენს სსსოგრათ შორს გსასა ვამ-
სადეპუტოთ.

შენ უნახე ესრეთ შორს, ვაა რა ძნელია
მარც მამკუდარ დედასთან ხემს მკეყანაში
უნახოთა ხემს მიწასა დაჭროსა ვვამს მივცემდი
და შენც კრემლითა ხემს საფლავს ზოგადურ
მარჯვებს აკურთხნიხედი.

ვაგძორდი სენულს დედასა სამართა ვამსა-
და თვი ხემს ახმავს შეიჯიომის დატვირთა ერთი,
თითქმის...

ქორწილან ქორსა ვერ უძლიებს სიუცხსოვ გაძწა
შენ ძანსა თაგსა უფროსილთი ვერას მიწვევითი
რეობითი
გაძწა

ვიეგარდეს ჩემი აწგაღა მით იგონებდე
შეღარა ნახამს მაცრობსა, ჭქონდა მაცვივი მის
საწყალო მცობი მოცილის თჳს მწყალობელიის ნახვასა
დაჩქებს ვაგს ღმერთსა რა სცხობს ჩემს აგარ
საყვარელს;
რომელს
მოხვალას.

შევიღობით! გაშულები, გზორღები, ჩემს სულარა
რომელს ვარძიაც შევდივარ, იქ არ აძლიებენ
ან სანად შინ დათხოვინას, ან სულ მის დაგვა
ვინც ვსურდეს ქმარად შირთუ ნუ იცროვ თავს
ნებასა;
ნებასა;
გებისას;
ჩემისას.

აი, მიძსადებენ კუბოსა მე საწყაოს სულოთა
შევიღობით! ნუ დაივიწყებ საყვარელს შენ მეგობ
მოძახვას
ბაისა.

აბ. ჩორბაძე-შველი

ს. ზეცკანდუღას.

შენს ღირსებას ნაცრულთაგან ვივლინი ქალნია,
ოცების თუმცა ვაქუნდეს ხუცხუცა მისი თვალნია,
აღვისაგანი მართლგანი ვერ ვივლინი
ღერწმად ასაგონ ვინც დასაგონს მისი ცხანია,
ღამ ღოყა ღმერთი მკლავნი წვლილნი შავნი თმანია,
სადღე შხავერგლად ფერი ვლიან ბოლოღე ქალნია.

უკეთუ მოვსაქუა შე, რაცა შენ ვაფიქრობიან,
ხო თუ სხუა მხათნი შუიითა დამეძგურებინ,
ისარს მკუთრუნებან ვუღმოსისსლედ აღმეცხნიან,
შარისი იფევის ვუღნი კრუღნი არ მესხნიან,
თუმც ამას ვეღარ დაინახე ხუცხუნი თუკლანია.

ცხანად სარო ხარვარდვილ ღაწენი შენნი ღმერთაგან,
დალოლ თმაშა ვიშრის ბეწენი ხშირად ყაიღობაგან,
ვაა! მუძუ მკვიდი კოკობ ვარდი ხანად შოიღობაგან,
და შენნი მხანნი ქართველ, ვასნი, შენსეც ცილობაგან,
სხუათ არ ვახსენებ თორემ მათაც დასწიგნ ალია.

აღვად ხანარდი ყოვლინით მარდი წყნარად
მეცხივლინი.
ექმნეს მას ღარად ვის ხანარად უხნს შენგან ვეღნი,
საროს ცხინსოვს დაეკარგვის სსუღეველი,
რეცი დაესძმის ვის არ ესმის მისი კმანია.

თ. ალი. ჭავჭავაძე.

ყურანყეს ლექსებიად.

პეიროლი მკნობი

(სენსუალ.)

ვარძე სულოთ და გუროთ, ცოლოთან მეთესებოლოთ
 ვაჟეროე მე სალხში, როგო მქობდეს კოებოლოთ
 ვრავს მეგობროდ ვაგუსთი, ცოლოთსვან ვალოდ ვბოლოთ
 აღვიოთ არსამ თუთ ვრავლთან, ვიყო მე სსენსუოლოთ
 თვი არს სამეფოსს, საქმეთა წარმდართველოთ,
 ხუესსთან თარგობდეს, ვით თვის უკომეთან მსე-

ღაცეთ ბედნიერებას! ღაცეთ პატივს ამ ვგანს
 მეგობრ იმასთან ვით, ვით მეგობრო მისა
 ვით მეგობრო მისა,
 პირსა, ხინებოვს ვგანს
 თუა მის ბრწყინვალოებას! —

აქ მოვიბრათ, მაგალითად, წარსულის სამართს
 ზრანს მიხისვოს დაეხიშა, თვის სსნობა ღაც
 ზემს ცოლის წასყვანად, ვრავი მოღის ღამის
 ვით

ლექსეა

რად ხართ მინ არ მოძრაობთ, ან არწყვეთ არვისა?
გმძირებათ თქვენ ჭერი, სსარგებლოდ მთავრად
მისა. —

გრამს უნასუნეთ ჭერი, არის ფრიად უკლია....
მამ ხემს კარგვას მოვართმევთ, არ ვსთქვავთ
სიყვება მრუთად

ვითარ წინადეგ ვამცუნობს! ვით ნასუნი აქუს მასა!
მე ვარ იმასთან ჭია, ვით შევედარო მას?
ვით შევედარო მას,
ნათსა ხინგიუო ვვარსა,
თუთ მის ბრწყინვალოებასა! —

შავწვივა თვის სსლოძი, ღიდ კარგად
შენებუოსა,
შუფანკის ღვინო მდინარედ, ღიოდა ვვილსენდა
გუოსა,
ხუმი ცოლო მიწვა ძილად, ქლოსსაწოლს მო-
ფარდუოსა
მუცა ღაწამ კარგს თასში, კაცისთვს გამმშენ-
ღებუოსა.

მიქქინსა სარუკოზენდ, დაგვიულო იყო იბილოდ
ფარხის სიანი მქურია, მოვისლენე ღია უბოლოდ
გოფიქუ, ვნებოქიომ! ღსევა ნატვს ამ ვვარსა!
მე ვარ იმასთან ჭია ვით შევედარო მას?
ვით შევედარო მას,
ნათსა ხინგიუო ვვარსა
თუთ მის ბრწყინვალოებასა! —

ნათლიაობა იხემა, გრამიან უთუოდ ჩვენია,
 როდესაც უფალმან მომცა, მე სისარულის მხენია,
 ნათლულს დასჯრფოდა ღიძლით, ნუკემად ვს
 ვამჩენია
 თდეს მიირქვა ერმა აგლოთ, მსთქუა დედისა
 დამჩენია. —

ასლია მოვქაქედები ეს ვოცი, ვსასოიბოცა ამის მიერ
 რომ ნათლული ჩემი მული, მე წამიერთოს გრამის
 მიერ.

ეს არს ბედნიერება? დახეთ ნაცოვს ამ გვარსა
 მე ვარ იმასთან ჭია, ვითა შევედარო მას?
 ვითა შევედარო მასა,
 ზირსა, ჩინებულ გვარსა,
 თუა მის ბრწყინვალებასა!

საუფარულ არს აგი მაშინ, თდეს არის გუნჯ
 ბაზელ,
 მუცა ვახელთ აგრო დვინოს, არ უმეტეს ერთს
 რუქკაზელ
 ერთ ვზის ჩაუკლანე სასწრაფოდ, სხუცა და სსუსა
 ჭამბის კმანედ
 ვითომც გრამი მარჯუედ ცდილობს, ჩემის ცო-
 ლის მოპოვებაზედა: —
 ცდილობსთ რომ შენი ცოლი, მოკეკმოს თავის-
 ბუნაჯს ფიქრობსთ დაბრძაგდე ჭამბის არ ბემს
 ვამოჩენს

ცდილობს, კიდევ მიძინავენს! დასეთა ბაბუას ამ
 მე ვარ იმისთან ჭია, ვითა რევედარო მასა? ^{გვასწავ!}
 ვითა რევედარო მასა,
 ბოისა, ხინჯოქოს ვგანსა,
 ავთა მის ზრწყინვალოებასა! —

თარგმანილით. გრ. ბაგრატიონ-მუხრანსკისმიერა.

დახუციძეობა.

(პეძეობა)

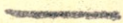
მე თუცხეაგ! სად არს შენი სიამე?
 სად წარმანგეოთ ღამისა სისარულო! —
 ან რად ვანჭქოთ უკვებ ხისმართა უცბილოთ!
 მის წილს მარტო ვახუციძეობს რა მაძე?...

გამოფრინდენ უკვებ დასნი ხეგნებათ
 და სუვილოის ჭყინთა სიუკბოა მძახებათ,
 ვრუ სინგელოდ მოძმარუთა ან მე ვარაგ
 სარკოთა მეძეძმნა ვითა სძარაგ!...

ხეცარებს ან ვუთა სუვილოთა ვამქაროთ,
 რად იხუთათს ძიხნუ სსოგნა მძახებათ!...

სიყვარულო! მისძინე ედრეძანთ
შაჟ, შეინე კვლავ შენი ხვეწებანი;
შელოვლა მაშეც სურვილითა დაუკბოდა,
შუ ეინდ ღილას ხუა ვამეღვიძება!...

ლოყვა ისჯრითივად

შონსა მარგარიტა.

მოთხრობა ბელთინისა სიკუდილის წინათ.

ახლოვანა მესტრო (*) იყო უბნე შიძე ავათ-
მყოფი. მოქანსკულოდასა შრომათაგან, და მესამლთა
ბედნიერებისაგანაც, დაებათა მასში სსეულის უძრუ-
რება, რომეორც უნდა დაბოლოებულ იყო, უარ-
ად სიკუდილითა. დონტუოძან აღუკმადა მას
ვამოსელო საწოლითგან და მიღება სტუძართა,
ვარდა თუთ უმასლობრესთა ხაჯობათა. თუთ მან
პირათ უძანა კვამობასა თუსსა, რათა იგინი ცეცხლ-
დგენ ყოველთა მოდარბეათ, უმეცესად ქართა,
პირ დაღებით დაბურვილთა, რომ ვითომც უფალი
ბელთინა ვასუო იყოს რადეესამე ღვეს პირ-
ყიდვან.

რას მიძსედელო წინაგეთა ამათ სიფრთხილეთა
და არცა დონტუოძისა, რომეორც მცოოე ვამ

(*) გარდა დაბლოთენებული მოსკოვა.

3
4

დაე, მესობელი ცუტად განწყობილის ცხო-
რისა და დიდობანთა შვითა თუთთა, და ღრუბელთა
კანთაიერსა მუშოსა მამუ, და გრუნებურსა
მუქსიერთა თათა უბლით. და რაჟეთ მას კახელი
აქივისა, წყლი ფუჯარისა, და გვინი, მიმდინ
ფუქსედ ცუტად დადიდობანი და მამის ისიოვით
მოიგონს სურათსა, მოცხადის გვამისსა. აშკარა,
რამ იქ მე უნდა ყოველივე დამაწმენდინა: და
ურის სხასავთან დაქარაღე ხელაუხ სურუდით თუ
სი სამოვხე და მიმსიღველოთა ამ მხარს, სამოს
სხასავთან. ვარსა მუქსიერი იგი, სურვილი რა
მუქსიძენელი ხემის აღუცხადისა, გულს მოდვი-
ნებით განაგარსებობდა გვერდისაგან მუშოსა და
დაწვრილუბით გამოკუთვება ყოველის მას, რა უ-
წამოსდგებოდა სეცხსედ, და გამოდებან უმადმელ
მსობურსა, მაიასსა სიცილსა მოძუქანდა მომ-
რათაში სათუთნი ტუხნი მისნი, გამოაჩენდა რა
რათა წყობილთა მოგვლითის კბილთა. მე დავ-
გინყე სემით, მიხსენება კბილთა ამას
და დავაკვლ სურათის სამხატვროსა თუთ უსაჭირო-
ესი, მაშქსენიელი კრასკა.

წამოდიგება ვათავდა. მუქსიერი იგი წამოდიგა
და დიდკაცურის, ყავლიანის რხევით წამოიხსა
სარხარს მსოგნედ მყორ ფახი ძალი, და მასუცა რა
ყლი გრისა მბუქსა, რომელოც იმყოფებოდა
მასთან, მიმეფარა უწყებ, თვალთაგან. მუქსენ-
ბოდა, ვითარმე სარაში დახველდა და ავიდა-

ერთსა ლისსაბრძოლსავე მოლოთობის შქაბრძოლსა
ხალაგისადაცა ვაქსა.

«მოთელსა თურამეცსა წელსა იბნოდნენ ლი-
სსაბრძოლსა ერთგან ვანაწყოფოვნი ნიგნი ბედნიერ-
ბისანი. ვარსა უკმა, მოლოთობითადაცა ყოველი
საყვარელითა წაუვიდა კლითვან. სოფლითა
მისნი, სოფელითა ვადანბნულნი ფრთხილადან,
შესქდებოდნენ ღვინთა და ილუქვითან, და ხშირად
შეიქმნებოდნენ მსხვერპლად ზღუდად მაკლთა
აგანაკთა; საქონელნი მისნი, მოსაწველნი უკმა
ადვილადმდე, აღარ ისყიდებოდნენ; მოკლულნი აღმო-
უჩნდნენ შეუძლებლად; დასსოულთა ორმა, ანუ სამმა
ვაკეპოთობათა დაწვით, სოფლიად გააღ-
ვრეს ლთაქს. მას აღარ შეეძლო მიეცა ქართ-
ლთაჲს ლთქმული დიდი მსითყვი და ამისგან
იძულებული შეიქმნა, რათა დაეცემა მთავრო-
ბისადა. ერთს სიკეთით, ორს წელიწადში წაიგო
ლთაქსმან თურამეცი წლის ხაშობით
საუბრედ და შეიქმნა თითქმის სოფლიად გოსსაკი.
უკანასკნელი საყვარელითა მისი, რომელსაც იგი
იძულებული იყო, რათა დაეცემა სამშობლო
ქლოქი უხსი ლისსაბრძოლი, მდგომარეობდა ათასს
ნასკრძი, (*) რომდეთოც ეძროთა ერთსა მადრი-
თის ვაჭარსა, ვარსა ვერცა მას მიიღებდა თავის

(*) წარუგებარ ფუთოსა ისინანაში (ერთი მხრითა და ოქცი-
დითი განივი ხეხეხურით.)

საჭიროების ყამსა, ამისთვის, რომელ მოვალე ვაძრის
იგი სიუთიად უარ ჰყოფს: ვარს მის და უნდა
ლომეს აუკეთებოდად ჩავაღვნიოთ იყო სამართალი
თავის მოვალეობას, ვარს, სიუბედუროდ, მართლ
მსაგულთადაც ისინათი არის ძურო და მხელად
მისამოცილო.

აქსიედ განვლეს სამთა წყლთა და წამოგმა
საქმისა ვარსად ყრმყოფეთადა. ლომეს, უკოთის
და ასუთიოთუთ ატარება სიკოცხლეს სივლთისა ვსი
სამთავე მათ დამათ ღონის მიებად სახლთს ძი-
ნაგისა შრომა და მსხვობა: მამა ასუთლებდა
წერილ წერილთა ვაძრუთა: ავღმ მოვამათა,
სალო დედა ასუთიოთუთ ჰყოფდნენ საკრავსა.

«მოვალე ლომესსა სამართიდა საქმეში სამი-
ხელსა უბიყრისა. საქმე ვადართ და სამსჯავროთგან
სამსჯავროში, და თუძვა ვოჯელებს მსწედებოდა
სასამსჯავროდ ლომესსა, მიხვ ბოლო არ ედებოდა:
მონახესე ჰარესა რომელსამე ასაუსა მიხესსა
და საქმე ებლოდა მყოფედ თავადამ განსიოვასა.
ბოლოს მინახესა საქმემ უკანახელოს საჩისსად-
მდე სსამართლოასა; მიხესების ვიდაც დაიუტა
შესივა განახესი, რომლითაც უნდა მივლო ლომესს
თავის მოვალეობას აასხი ნიასვრი. მიილო ლო-
მესსან ფუთი და კინაღამ ხვოდა სსამარ-
ულისგან, ახეცხებდა რა უკოლსა და ასუთსა თვსსა
მანკის ბოლოციით სავსესა ბუძაქნისა, რომელ-
ხვადც აუქმესდნენ თავიანთის მყოფადის სიკოც-

სთვის იმედებსა.

«განსჯეს რა სსრკ-დღათა ფიქრითა, თუ
როგორ მოხსმარონ მკორე იგი საყენეე არხეს
სამართლითა და ჭაოვეს ყოველქედ უძელოესად,
რათა ფურო იგი მისვენ ერთსა ძადრევის ძანკო-
სა, (*) რომელსაცა შექმლოს ვადაცანა მისი
მათს სასომბლოს ნორვეგულლოთი, და მუნ
უგვე იგინი ჭაოებენ მისთს ადვილსა ანუ სმა-
რეიასა.

— ამავე წაშს მივდივარ ძანკოითან, მხოტუ
ლობესძან, და ერთს საათს შექდეც დაბრუნებთ
შეგრძნოდ.

«განულო საათძან, ვარსა ლობეს ალარ ბრუნ-
დებოდა. დაჭირა შეუღამისა ყაქმაც, ვარსა ლო-
ბეს კულოდ არსდა მსხნდა. უკოლძან და ასულოძან
მისძან გაათენეს ღამე, ლოდინძი, ვაყით და
მწუსარგბით, და იღრეს რა, უახთადისა ყაქმსა,
ნორვეგოთა სწივთ მისათა, წაგიდხენ სამიქელოდ
ლობესისა. ნოროვიძი, სადაცა ისინი შებრუნდხენ,
ამბის შესაყუბლოდ, უთბრეს მათ, რომ იმ ღამეს
გნაოვთ ქუჩასედ ერთის კაცის სწეულო, დასგრე-
ჯლოთ მათ ალავს ხანოლოთა. სწეულო იგი, — წარ-
მოიდგინეთ განწიროყოფა მათი, — იყო თუთ ლო-

(*) სება თარბეკოძის რეჟისკონია ნიშნავს შეკეპებს, ესე
აგი დიდის ფულის მარბონს.

შესისა. რაღა საჭიროა დამატება, რომ ფუტორს
დაეპირვას. რადგანაც მსხანდა, ერთს შეხვეწიერებს
ვისმე ავანკსა ვაგეო ლაბესისაგან ფუტორის ძირგა,
დასხვეწიროდა ვსახედ და მოეკლა ესრედ უწყობი:
დღეს შეკუდიამ შეილაო; ქალს მოაკლდა სრული-
ბით ძალი: მარამ მონც ყოველს მდგომარეობაში
საჭირო იყო მისთვის მხეობა, რათა ვერ საქმით
მოგნოებინა სახლო დედისათვის.

— ამ უაძითგან სრულიად მან სიგულასა კედან დაიმ-
კვრა იმათ დაღობიერებს ხანოში: მიმძირო,
სოცოვე დაკონცებუო სომსეოი. ვგარეგბოდა
რა ღრო დედის უყრის ვედამი, საწყაო მარგა-
რიცა ვგლარ ასწრობდა სავძო სახლოთს შეძინე-
ბას თავისის მიუძობით. მასწიფეს იქამდისინ,
რომ აღონა შეინდათ დროერი სახლოთ. მარგარიცა
მიძობიერებოდა გარემოს თვისსა და შევიქობდა,
უკეთუ მესამლო იქმსებოდა, რისამე ვასყიდვასა,
რათა ვეიდნა მით წუთი დედისათვის; ვარნა, საუ-
ბუთოროდ, ვასასყიდოცა არღა რაა შეხლოთ. ამ
ღროს უგვრად შეამწუხნა იგი ასალოთ ფიქრმა.
ადგა საბოლოო მარგარიცა და წარვიდა ერთს ფარე-
კის მაკითხვილს ქობხუტანს, რომელიცა მსცხოფ-
რებდა უმდიდრესს ხაწილში მადრიცისა.

— სომ არა ვნებაგსო, უფალო, იყიდოთ ჩემი
თმა? უთსრა მან, ვაგდურხნა რა მუქსხიერი ხაწ-
საეგრი, რომელითაცა დაეფარათ მრთელი ქალი,
როგორათაც ღაგის ხაგერდის მახვიასა.

ფარეხის მაკეთებელი იყო გაცი მკურანი: მა-
შინვე შეატყნო, რომ ის თმა იყო ერთის სიყუ-
ვით — სურხე და ვაჟაყვი ფანო. მარგარიტამ
აღარ დაეწყო დიდხანს ანგარიში: მას მსურდა
მხოლოდ დაბოლოებდა საქმის საჩქაროდ, ამით-ს
რომელიც მსხვერპლი იყო თვით უმძიმესი მათ-
გან, რომელიც მას მაქროს ატოვებდა. ფარეხის
მაკეთებელმა აიღო მაკროსელი და მოუხრობდა
მარგარიტას თავს. ქალი შეთრთოლდა მოთვლის
სხეულობა.

— მოუთის ვუთისათვის შემიწყურეთ მე მომ-
აყვი ფანო! უახლა მარგარიტამ.

— კარგი, კარგი, ყელშიყვი, მოუვი ფარეხის
მაკეთებელი, რაღა შეაქმის, შეძარცვდა, რომ ეს
სათყარი თმები დაგაყვივო ამ მშენებელს თავს!

— მომკვირვით, ვაგვიტოვებთა. ყველა მარგარიტა
ქმ-მალა.

— ვაგვიტოვებთა მარგარიტა ვახსნა ვამოსალომება
თქვენს თმასან?

— მომკვირვით! მომკვირვით!... თარგმ ხქრო-
დაგვიტოვებ ხეძს ვაბედას.

— მამ მოთხარით, წასათვა სავთვა ფარეხის
მაკეთებელი, რაღა ინებებდით, ვინაყვამა წინა
დაბედა მე თქვენათვის საბულოთა, რომ საჭიროა
აღარ ყოფილიყო მოკვირვა თქვენის შვირფასის
თმის, შეიქმნებდით თანხამა?

— თქვენსა კვირვითა. მარამ ნუ თუ ვაქროდ დაძ-

თამილს ხვდის მაგ ვგარი სამუკობა?...
 მიბძანებთ! მე ვიქნები სარკუნოდ მასხვარა თქ-
 ვისის სათნოებისა. მარამ არა, არა ვჭვდობ მეს-
 ძლია იყოს! თქვენ არ იცით რას მდგომარეობაში
 ვიმყოფები მე; დედა მყავს სსეული, იმას უნდა
 ყურის ვაძება და ამისგანთ არ მუძიმობას მუძი-
 ...

— მაშ რა ვამოვა, ვმსთქვით რომ ვიდევ
 ვაჭვიდით თქვენნი თმა, რა იმდენს სარკუნობას
 მოგვცემს? უცყოლა ფარუკის გამკვთველი. ვაგ-
 რებთ როგორც იქნება იმით კონს კვრას: მუძივე?
 მარგარიტამ, განწითურებში მყოფ მან, მქსივაცას.

— აი სომ მსედავთ, უცყოლა ვუთოდ ქრის-
 ტუნი. ვარა რაცა მე მხურდა წინა დამკვფა
 თქვენთს, იმითგი ვამოყვანით სარკუნობისყან
 დედა თქვენს.

— რა არის იმისთანა? მე წინათვე თანსმა ვარ.

— აი რა. თქვენ მიიღებთ ხუძეან თუთაყულის
 თს თავს ათ-ათს ზიასტისა (ა), და ამ ფუ-
 ლით შეგიძლიანთ დაიჭიროთ მოსხვე, რომელიც
 უფრს უგდებს მოხუცს დედა თქვენს.

— და რა უნდა ვიკეთოთ მე თქვენ ამ კამ-
 ვარში?

— მხოლოდ დამძანდეთ ხუძს კანკონაში და
 იყოთ ლეგე-მოცემის გამკვეთ ქარა.

(ა) წილესა ვულისა.

«მარგარიტა მსწრაფად თანახმა შეიქმნა: იმის
ძველდაკურებაში ათი წიასტრი თვეში იყო ესრეთ
ბეღნიერეთა, რომლისათჳს ოცნებისაჲ ვერ იკად-
ნიერებდა.

— ეიას ბავუნი იმანდებო, გუყუდა მარგარიტა
მეფარუებს: მე ვიქმნებო თქუწნად. აუგბ. მიყემის
გაძვირება.

«მეფარუგ ისე გამსიარულდა, რომ აღარ
მეძლო ღატარება სიამოვნისა.

— მე ვახრესება თქუწნ, რომ არა ვარ მუხწი
კარო, გუყუდა იგი მარგარიტას. აი მიიღეთ ჩემგან
ერთი წიასტრი: ექონებო თქუწნ ესფურლები, ბეით,
გამორიოქსავად უმაგიოიბამ, მარამ სვალ დილოთ
კი მობსანდით, უთუოდ, მოსაწერად ყელისა
წირობის წერილსეგ, და მე თქუწნ მოგყემთ
ერთის თვის უმაგიოის წინათ.

«მარგარიტა წავა მსიარულებით და მადლობის
გამნობით აღესალონ ეულოი: ის იყო მსოლოდ
რომ, შემდეგ მაძის. მისის გარდაცვალებისა წირო-
გელად იელა მის წინაშე სხიგმან იმედისაძან.
მეორეს დილოს, აღრიან, მივიდა მარგარიტა მეფა-
რუკებთან. მას უადე ქქონდა მოძსადებულთა
წირობის წერილოი, შეთბსულო ისანბიურს ენაზედ.
მარგარიტას არც კი წაუკითხავს, თითქმის, წი-
რობის წერილოი, ისე მოაწერა მისზედ ყელი, რომ
სქარს მივილო მსოლოდ ფულოი: იმან მსოლოდ
ეს შეიყუთა, რომ უნდა მეფარ იყო მეფარუკის
კანტონობაში რვა საათობამ დილოისა თორმეცამდისინ

ლამის.

აგვისტოზე და მარტო, რომ თანამდებობა გსე
აჩის დიან მძიმე! ადრე, თორის თეს წინათ რომ
მოყვა ვისმე მარგარიტასთან ამ ვეგარი წინა და
დებს, ეულის არცაი ათხოვდა; მაამ ესროს სამა-
ლო ქალი უუკრებდა თვალწინ მძიგოს დედასა,
ესმოდა ღრბინი მაკრატონისა, რომელიც ვანე-
მზადქობდა მოსავლესა მისთა სოფელათა თქათა:
ამის ვამოის, რაცა თორის თეს წინათ მოიყვანდა
მარგარიტას ვანეცდრებაში, ეჩვენა მას ესროს
მედიცინა. ვის არ დამძვიდეს სოფელთა!

ამარგელმა დღემ ვიანთა კეთილად. მარგარიტამ
დარუაგა თანანი თავის დედას, უნდა ვარვის
ფულისა და შეგნებულთი მოსალო. ვსუქსკობდა,
ვითამც ვაგბა ვანეძირა მას სუკუბოც.

ამეორეს დღეს, რვა საათზედ, მივიდა იგი
მეფარუკესთან, რომელიც მას ვარგა სახი იყო
ქობდა.

— მებანდიო ჩემს კაბინეტში, ეჯყოდა მუშა-
რუკე. იქ აწყვიტა ცხინისსამოსი, რომელიც მოვი-
მზადე მე თქუქსნაუს. — ქალი, მედომი ჩემის-
ათნას არცინსის (*), ვანელოაში, დაჭირა მან,

(*) არცინსი აჩის სასულიერო საზოგადო. ყოფილი კაცისა.
ამოქობდა აქ: მთავრობით სუბინსივან ვანსეკეპულია,
სვერუდობითა კაცთაგან, ცვლინდა; რომელიც სკოლისა და
ვრძობის აღმოთაგობით ვიძებს და მოლოცვს თანსვე სოფლის
დაფისა და მოლოის მშენებებებისადმი, ესე იგი, მხატვრისა
მომდერლისა, მოსეკარგისა და სხვათა დიდ კულოვანთა კაცთა.

უფრო და და უფრო სწრაფად მარგარიტას ღარიბულს
ხამხამებს, უნდა იყოს სავაჭროსა და მკობრო.

— ვინაა მუქხევეთა მარგარიტასა და ვინაა
ხამხამი, ვინაა მისი არა ვერაფერს სავაჭროსა: იგი
წამოიკეთა მის ხსენს და ვინაა ვინაა ვინაა
და ვინაა და ვინაა უფროსებისა, რომელ
ხარა მის ხსენს არა მარგარიტას. მარად მის
აქედან, ამოიხროს მარგარიტად, მკობის იმ მარ-
გარიტისა და ვინაა ვინაა.

— ასე უნდა დაეკარგოს და დაეკარგოს
თბი, უნდაა მუქხევეთ.

ამოიკრება ხარა და სარგებო და მარად, რომ
თავისი მხარეებით თავის დასრულს უფრო უნდა
და იმის მარად ხსენს; მარად არა ვინაა,
აქედან არაა მარად და ვინაა უნდა ვინაა, და ვინაა
და არა მისი, არა ვინაა, არა ვინაა თავისი
არა ვინაა, სავაჭროს, ვინაა ვინაა
ვინაა ვინაა ვინაა, მარად მარგარიტისა მარად
მარად ვინაა ვინაა თბის და ვინაა ვინაა, რომელი
სარგებო მარად თავისი და ვინაა.

არა ვინაა მარად მარად იგი მარად
ვინაა თბის: ხარ და ვინაა, ხარ იგი ვინაა
ვინაა, ვინაა და ვინაა, ვინაა ვინაა
და ვინაა ვინაა, უნდაა ვინაა
მარადის თბის და ვინაა: მარად
სარგებო! იგი არ იგი ვინაა. ამ ვინაა
ვინაა მარად და ვინაა მარგარიტა ითბის.

მოწამურს განსაცდელსა და არ ამოეფთა თავის
თავს ნებას არცა თუ შვირისა სახიფათისას, არცა
თუ შვირისა აღშფოთებისას, არცა თუ შვირისა
შენიძენისასა.

«ამ დროს უფროდ მეფარუქემ, როგორბთაც
განგებისაგან ნიჭ-შთანგრვილძან, შეჭკივლა სისა-
რულოთ და შემთიკრა, რაც ძალა ქქობდა, შუბ-
ლოძი გელო,

— ს არის! ნამდვილად ეს არის! ამბობდა იგი,
შე ვნთა ზედ მიწვევით მივსვდი!

«და მან კვლავდ ერთ-გნის შემუსნა შენობა
თუხი, განსხვავებულის უდილობით დაუძალა
მარგარიტას დახვეული თმა და გარდააფინა მას
მსრემზედ მსგავსად მდიდრულის წამოსასძელოსა»

— ანთა კი დამძანდით განვლორამო!

— როგორ?... ასე ვაწყილო?

— თქუწნა ვაქვსთა დაგარცხნილი თავი, უთხნ: ა
მეფარუქემ ზგაურის კვეხნით, ისე, რომ აღა რ
შეიძლემა მოგთანება რისამე სახვეგნე ბ-
ლად თქუწნის თმის სრულის მშუწნიერების ა.
ეს სასწაული მოიზიდავს აქა მრავალთა ხილვ ის
მსურველთა.

— ია! მღუთის გულისათუხ, ნუ შემამთნე გთ
მე ამ ვეარსა სიძღაბლეს! შეჭკივლა მარგარიტამ
და ვამთახნდა ლაწვთა მისთა მოწი სირცხვილ მსა
და მწუსარებისა. შემინობლეთ მე! ნუ გამსდით
მახვეგნებულ ფიცრად (ვივესკა)! მე ვეღარ ვიტყ

Երգում...

— Ինչտա՞նք այդպես տալիս? Դուք երբեք չեք ասել
այդ անոթը, մոռացրե՞լ ինչի պարտք է
լսելու մեծությունը մոռացել:

Մարգարիտը մտախոհեցաւ:

— Ի՞նչ, ինչ անողոք... Ինչպէս, որ ան?

«Ենթադրու էլ լաւ, մտախոհ ընկերացիդ
հարկում, ինչու է անհասկանալի»:

«Գնե՛ր անհասկանալի ցանկացողին փոխադրու
եմ ես ցամաքի վրէժ, որով քիչ քիչ կ'ընդունի
լայնութիւնը. Կորուսելու շնորհիւ օրհնեմ անհասկանալի
ինչ մարտնչի վրէժ, որով ցոյց անհասկանալի մտքի
մարտնչի մաս մոռացնուցանել, որով անհասկանալի
անհասկանալի, ցանկացողութիւն, անհասկանալի անհասկանալի
լայնութիւն մտախոհութիւն, որով անհասկանալի
անհասկանալի մտախոհութիւն. Երբեք մարգարիտը ուր
լայնութիւն ուր, մտախոհութիւն, որպէս քիչ քիչ ցոյց
անի մտնի յաճելու ինչպէս, որ անհասկանալի
անհասկանալի և մտախոհութիւն անհասկանալի»:

«Մարգարիտը և՛ ցոյց անհասկանալի քիչ քիչ
եմ քիչ, քիչ քիչ անհասկանալի քիչ անհասկանալի
նոր օրհնութիւն, որպէս անհասկանալի անհասկանալի և,
քիչ քիչ և՛ անհասկանալի անհասկանալի, անհասկանալի
և քիչ քիչ տալիս մարտնչի, մտախոհութիւն
մտախոհութիւն»:

«Ենթադրու, մտախոհ քիչ քիչ, քիչ քիչ անհասկանալի
նոր մտնի անհասկանալի, անհասկանալի և, անհասկանալի
5.

შეეძლო, მშობლის გულში ჩაერეოდა, თავისუფ-
ლად ცხოვრობდა. დედა ამ იტყობდა და მესწავლიდა.
შეორეს ღუგს, იმ - ჭრანკუხის ძალაწინს წინ
შეკრია უძველესი რიცხვი ძველყოფილთა: უქმად
მოცანგალები და სიკოცხლობა ოდენ მკონარეობის
მაქნარეობაში მაგარეობისა იკინობდნენ და უძველ-
ობდნენ ერთმანეთს თვალსა ხან ვიფასებულ და
ხან მისგან წარმოადგებილს ქალზედ. ბოლოს
ყავანა იმ კრებისა, ვარდაიქსა გვრგვინად ყვი-
რობისა; ალგო უსმულმა მდამით სალხმა დაიქყო-
სნოლო ქეჭვისა ძალაწინის ფანერეობაში, და უკეთუ
არ მიეღო მონაწილეობა პოლოცას და არ ვსმარა
საშუალოა განსადგენლოდ იმ უსამოგებობისა,
უქმადლოდ შეიქმნებოდნენ შეთარუქცა და ღონხა
მარგარიტაც მსხვერპლოდ მართობისა. უკანასკნე-
ლი საშუალოა მშობლის მანდგინსათს იყო
დაკეცა ძალაწინისა და ესე აღსრულებს მსწავლოდ.

«ძიწეხად ამ გვარის მშობრობისა იყო შე-
მდევი ვარემოგება. მოხიო იერჯრანს, მდაროქცს
რომელწედაც მე გელანარაგებით, მოუცილა მამა-
ში, მისავემელოდ უძველესისა გამომანებებლის
ძალისა, და ღამე დაქცია მესავლის კარების
თაგზედ ვიფასებულ წაოქრობითა:

თუალოდამქუთი ბომადა.

მომასწავლებლო ვაგლის თმის აღწოდისა,
თუ ვინდ სოულებითაჲ არა მქონდეს,
რომელიც ხასწაულებითა თსებათა სილგა

დაწვივებს ხეშს სავალქეში, ვიდრე საქმენა
 იყვნენ სხვებს ჰგონაძირაძი. ესუოთა თუ არა
 ესლავ მუღღოდა ხეშა? მე იმისთვს მოგხუღვარ
 ესლავ ვანეგებ.

„მარგარიტამ შექსედა მას სინაოულოთა და
 იჭინეულოუბითა: მას არა ჰხევიოდა ის, რაჟა
 ესმოდა.“

— მე ვიცი, ვითართა ვნებათა შეამინვივდა თავი
 თქუქსნი დედისეპა, ეცყოდა იგი. კეთილი ასუ-
 ლი, უმჯელთა, იქმნება მუღღოდა კეთილი.
 მოგახდინოთ ქორწინება!

„მარგარიტამ პისუა მას ეგო და ემაწვილმა
 კაცმა დაბნიფა მას სუდ უოთუხვი ამბოიყა.“

მოთხრობისა ამის განგრობელუბაში, ბუღლასი
 რაოდენადეგრობე შეყოვბდებოდა სოლმე; სმა მისი
 თანდასიან სუხუცდებოდა; შუილსუდ გეიდხენ მომ-
 სხონი წვეთნი თეღოსსნი. დობტური, მსურველი
 ისტორიისა ამის დაბოლოების შეცეობისა, არ
 უკრძალვდა ლაბარაკსა, მხოლოდ სინოვდა, რათა
 მას შვირიე ხანს შეხვეყნა. დასასრულ ბელონიმ
 შეიკრია ღონე და ჰსურდა კუალად განგრობელუბა
 მარამ ამ დროს, უცებ, თანა მოძუსაიფეთა მისთა
 მოყსმათ ყვირილი კიბეხედ, მოსამსურე ებასყ-
 ბოდა ვიღუკა კაცსა. როგორც ჰხანდა სიუგეის
 გამოთქმიდამ, ისანხიელსა, ბასსუდ მიჰევა ღან-
 ძღვა და ღანძღვასუდ ქიმუნეები, რაღუკა მმიმე
 დეცა იაჯესუდ და სუდ მსწრაფოდ კარიც

ვაქრო: მეძოვიდა ვუცი შალოის ცახისა, მაშინ
ლად დიდის ვაგინილით ღირის სხეულად.

— აჲ როგორი მუხეგნებულოა! მუხეგნოა იმან:
არ მაძოვდა ხედას თქუქსნთან მეძოსულისას, მაშინ,
როდესაც მე ვიჯდოდი, რომ თქუქსნ მეძოლოთ
სმან ვიჯდოდი!

— აჲ, კანონი დგოდა როგორა! დამანა
ბულონიმ, მაქვდა რა სუქმარსა თავის დასუს-
ტებულს ვიქნა. უკეთუ მეძინოდა მე თუ თქ-
უქსნ დაძირუხეულო ხართ, მაშინ არა თუ არ მიგო-
ღებოთ თქუქსნ ხეშს სხეუმი, არაჲდ ნაცვლად
მისა მე თათონ წაძოვიდოდი თქუქსნთან, არა
მიშეგდებოდა არა ვითარისა სხეულონიცა.

— აჲ, მე არის და! ეხლა მიძახებთ როგორ
მეძოვართაძია თქუქსნი სიძოვლო. დამამეფეთ
მე, მითხარით, რომ ყოველი ესე უთაროთ რომ
არის, არა ღირს ყუოად ღებათ, და მიძევი-
ყოთ სივარა.

ისნახივლი ჩაგდა ვახსოვთ და დაწყო წვა
სივარას.

— ხუქსნ ეს ბი იყო სწორეთ, რომ თქუქსნ-
ზედ ვუბარაკობდით, უთხრა ავთ მეოფმან. მე
უახლოდნი ამათ დანხა მარგარიტას ვართახვარსა
და უახლოვდებოდი იმ მეძინებუდას, რომლითაც
თქუქსნ ის ვიჯდებოდი. მაჲამ ახლაგი ვვინებეთ ესე
თქუქსნ თითონ. მე ვიჯდო ვიჯდო დავილაღუ;
ამისთან თქუქსნ, რას ვუბოვლოთ, უბოვო ვვინ-

ზობთ, მისევეთ მოთხოვნას სსიუ ვგან ვყრს,
ქარბმალთისს სსიუს სსიუსა...

— დიდს კმაყოფილებით, მოუგო კანონმა,
და იწყო მოთხოვნა:

„მე ვიმყოფებოდი სამხრეთის სსიუში. ერთს
დღეს გამოვიძინა მე ვარაუღმა (ვასეცხმა) ბაღუ-
ბსე (სომალდის სარბუსე) და დამანება სომა-
ლდო, რომელსაცა ჭქონდა ისეთი სსიუ და სსიუ
როგი სარჯარი მოძრაობა, რომ ვიფიქრო მკა-
სე მეძღარი ხომ არ არის მეტი იმისი მძა-
თველი. იაღქანი არ იფა თაგის ათავს: სომა-
ლის თარგები და წვრილი საქარე ბარიონები იყვნენ
ისე უწყობდ გამოთულები, რომ არა თღეს არა
ჭეფანდა კაცის კვლისაგან მოწყობაღსა; მარამ
ეს იყო სარჯარი, რომ თითქმის წარ და წარ
ხეზსსე მოჭფრინავდა და აბირებდა ხეზსის სომა-
ლდის ხაკანტურებას. მე ვიფიქრო: აეს უმჯელოდ,
კორსარი, (სლ-ს აფაჯი) და მიფეც მოძახება
გაიბაქსა, რათა მხათ ყაფილიყო. მარამ მწრო-
ფლოდ აღმოხზნდა, რომ მე ვიყავ მეძღარი:
ის სომალდი თურმე იყო სეგაქრო სომალდი.
მხოლოდ იმაზე ვიყავ მე ვარაუღებული, რომ
არა ჭხნდა არცა ერთი კაცი იმ სომალდსე:
მარამ უნდა ვსთქვათ, რომ უფროადა ცივი ქარი,
და იმ ვგანს გამოთულობასთან ბარუსთა (საქარე
ბარიონთა), როგორსედაც იყო მინაბირებელი, ერთა
წყსიერი ქარი ბარქმს დასეცმა,

«ავიდე რუბინი (*), და დაწვე ვინცა ვინ-
 იანსა, მასებს არავინ ძაძრებს. ეს რა ვეძიკი
 უნდა იყოს? ვიფიქრე ხუბს ვუხედავო, ხომალტს ხედა
 არა მხანს არა ვითარა ხანა: არ ძეძოდება ვითო-
 ქრათ, რომ იმას მოყთძინოს ვითარადე ვახსუ-
 დელი ფრთხანსაგან: მამ რომელს ქაქს შეძო-
 ნარესებია ამ სურესში, რომ ასე თავისუფლად
 და უშიშოდ სვირნობს, თხეიერ მძარიტყლისა და
 სხუთა სტერიოთა ხომალტის ვაწყოთითათა,
 უბანე ხვედენა კანუთხი წყალში და წადელ მე
 თითონ სსწყოთის ხომალტთან.

«მეხვდვი თუ არა ფეხი იმ ხომალტის სარ-
 ბესზე (პარტისზე), ურჯოთა დამწყებინა თავით
 ფეხძინის: წარმოივინგთ: მაკუთ ის სარბენი
 იყო ხანგრძლია ადამიანის ძეგლით. სარბენი
 ვამბორუნა კაცის სსეულნი ყვარხენ, ზოგნი
 ვაჭამურნი, ზოგნი მოკრუხსსეულნი. მაკრობსია(*)
 მსწრაულად ვამბოდესხადაც, ვითომ ის იყო უხი-
 ბილი ვოლტანბის ხომალტი ძეგლითითით.
 იმთა აღესო, თუთ? ძეგლითაგან ვაგონხლი,
 ვითარადე რამდენადე ვოლტანბის ხომალტი არის
 ვადამხეფილი უხსიჯათა დროთაგან და ვხედა
 სურესზე და იმ ხომალტსეუ არას დახორჯულ-
 ბულნი ძეგლითნი. მამამ მეხვადიემს ყური არ

(*) მადლის სევის მარამხეცე ხომალტზე.

(*) ხომალტად ხომალტზე სლანობიყო ცრუბა.

დაუდგე. ვარდისქვეშე ვახსოვს დაწვრილებით
 თუთაყუროს სომალის კუთხისა, ვახსოვით
 ვეგი-ქადაგ ვინმე მათ შორის. სულ დამულო და
 მუცავეთ იმ უიგდუროს სომალის ვარდასაველი;
 ხაველ შკინდროს (შაროთგულის) თაისში, მაგამ
 იქვე ვშბოვე შხოლოდ ვამონრელო ადამიანის
 სხეულნი, რომყოთ — სედავ სამოსი დათო-რხნა-ყო
 იყო ზურისა, სინოჯიისა და წვიმისაგან. ვარხა
 ვრთხს ვახსენაში ვაბოვე ქალღვარი, რომელიდა-
 მავ ვშსვან, რომ სომალისა ვწოდებოდა სსყოდა
 მარვაროვა და ვრთხს წლის წინათ ვამონრელო
 იყო თისსანონადამ და მამაველოყო იყო მესიკი-
 საგან.

ამ ქალღვრის განსილვის ვამს შეშობესმა
 უამ ვრთხ ვარდების სმა, რომელიცა ლუღდებოდა,
 რალვ, დასაულოვების ანდ. რძის სავეუქმნა, მე
 ვიფიქრე ვინაღამ, რომ ეს უთოთა ხედი მავ-
 რიხების ვშმაკობა არის შეთქი, მარამ უნდა
 მოვასსენოთ, რომ მე იხინი იხე არა მუვანდებ
 ველოძი, რომ ხეშთან. ვეგნა ვეგედათ და ამაო
 შიძივ, მათგან ვამოცხადებელი იმ სომალისმა
 მესვლის ვამს, არ მამლევა სენას დამერქოქნე-
 ბინა ვულო, რომ ეს ვოულორიგო იმათი საქმე.
 სმა იყო ღიან ვულის სავგანნი, და ვბოვითთა
 ვულისავე ვამაბრელოს ვამოთქმათ წაიბოი-
 ვოდა მის ლუღდების სეძინელთა ლექსთა, რომ
 ვულო მევსიოდა სხსლოთა. მე უვდედა ვულის

სულ ამოუსუნთქავდა, და ამ დროს წამოძიებდა
 თვალწინ რაღაც მოხუცნივით, განსვრფილი,
 გაძილის თმებით, ღვეწნებულის მხედველით.
 მოხუცნივით ესე იყო დედაკაცი. ის შემოვიდა,
 მარამ შევი ვერ შევამჩნივთ; დაგდა ლოცინის
 ბოლოს, დაუძო თავი ავლნივით, და, დაქუო რა
 რაღაცნივით წამს მღუძარნივით, წამოსთქუა
 პირველივითივით ვნახე:

— ვიძულნი დღეი... დაუსრულოვებლნი
 რამენი....

« მე მოუხლოვდი.

— რაძონის უგეოვის შემთხვევისგამო დაქ-
 თობით ხართ აქქენ მარჯო ამ ხომლოდნივით?
 ვქუითნივით მე მახ.

— სუ! წამოსთქუა მან, შემინებულო: წენ-
 რა! მიუვალნივით მღუძარნივით... სუკუნოდ
 მღუძარნივით... სუკუნოდ მღუძარნივით.

— სხელოდ რას ვიწოდებენ აქქენ, სენიორავ!

— მიუვალნივით... მე ვარდავივით...
 ვარდავივით რაგორც ის... რაგორც ისინი...

მე მიწოდებენ მიუვალნივით!

— თუ იხეივით და ხეობს მომუცით ვეცეყვანთ
 ამ ხომლოდნივით და წაგეყვანთ ვეცეყვანთ.

— სუ!... სუ!... ამათ ქმინამთ... ქმინამთ...

« მე დავიწყებ ველო, რამ მუცხედ მუც-
 დართან მიქონდა რამაღვი: ვმხეცე და ვამოუ-
 მანე თთანნივით; იმან თუვი ვაქქენი ხომლოდნივით.

ყოფისა; მოვიხდომე ძალით გამოეყენა: იმან ქ-
ლი მკრა. მე ვსვარე ყელი და გამოვიტანე
ვარსთ საობუნსედ, ძაღრობენი, შიძით დადეთიუ-
ლნი, კინალამ სლვაში ვადავცივდნენ: ისინი ხამ-
დგილად მსანგიდნენ მას 'მოკუთაღმყოფად.

«ჩავაბრე რა ის უნდელი ვრთს ოქთვერსა, მე
დავბრუნდი ისევე შერთველის ოთახში, ვადმინფე
შოთაოდ სომალდი, ვინავე ვრთა მოდიღ სკივილი
ფულოთ, გამოვაჩინე კიდევ სხვა რაც ქალუდეთ
იყო, მეტკრობე ყყენი ვეყრა ვრთად და დავბრუნდი
უკან. ბერუსეი შემეცდაოს არა მსწადდა წამო-
სვლა, მათამ არც წინააღმდეგობად, როდესაც
მოქვედნათ იგი ყველით.

«როდესაც დავბრუნდით და შევედით ხეშს
სომალდში, ვადგვადგურდეს სხუა და სხუეს კით-
ხეგით: ყველას მსოფა ძეგყობა, რა ვხსნეთ, და
უძეგყნად ხსნა საოჯარის სკუძრისა, რომელიც
ხეშსთან მოვიყვანეთ. მე წავიყვანე ის ხეშს
ოთახში და ისე მოვასწინე, რომ იმაში მხოლოდ
იმას ვესხადირა ამარცო. მასობაში ძაღრობნი ძეგ-
როლიყვდნენ, ძეგრათ მარაქა და დაწყეთ ვახსნა,
თუ რა უნდა ყოფილიყო მიხეზი მარგაროვან
სომალდის დახოქმისა და იარჯალიყვდისა. სოცნი
ამობინენ ვითომუც და მსწრგითღეს იგი ვითარ-
ხამე ბომალადში, მათამ ეს ფიქრი არ იყო მათ,
ში მოსხსელოვო, ამიჯად, რომ არა ვითარი
ხავნები არა მსხნდა იმ სომალდსედ ხარობნის

հարուստացան. ներսն ի վերջոսն, որոնք ցոտած
դի շնչա ցոտողուցա ուսից առ Թրքիստա. իմ
ճրոսն ցոտած շքն ի սմունսնս նուրսն ի ճորո
նս նախ ճիւղսն: զսորոն ցոտած ցոտած ցոտած
հարուստացան, որոնք նուստա մարգարոցանս արա սմուն
հարուստացան, նախ ցոտած, ի ճորոսնս.

իմ հոտն-ն մարգարոցանս, ուսիցն արոցն, իմ
ցն ճիւղսն: իմ ճիւղսն ուսիցն իմ ճիւղսն. իմ
հարուստացան, իմ ճիւղսն, իմ ճիւղսն... իմ
ճիւղսն մարգարոցանս... իմ ճիւղսն իմ ճիւղսն
նախ ցոտած:

— Նուրսն! Նուրսն! իմ ճիւղսն ցոտած. իմ
արոցն ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն ցոտած ճիւղսն
նուստացան, ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն, ճիւղսն
նախ ցոտած ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն
նուրսն նուրսն:

— ճիւղսն ու ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն
նուրսն ճիւղսն (*) ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն
նուրսն:

— ճիւղսն! ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն
նուրսն ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն
նուրսն ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն
նուրսն:

«ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն»

(*) ուսիցն ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն ճիւղսն

ბუნნი იყვნენ, რომ მე შეძებლო. აღსრულება
 ამისი, რითაც ვეშუქვოდი, და დაუცემს მსწრა-
 თლად თავიანთი მსხვერპლი. მაშინ დაუძახე ხემ-
 თან ერთს აძივკარსა. ის დადგა ხემს ალყეს,
 დამახით ცეცხლი წამლის გამოკრასთან, სოლოძე
 ვავეშურე მქმწრობის მისაკეძად უბედურს დედა-
 კაცთან, რომელიც ეგდო უფობოდ. წავიღე მე
 იგი იმავე ოთახში, და იქ, დასრულის თანა მქმწ-
 ვნით, შეძგვ ვომულ-ქაძია მკვადინებოთათა, ძა-
 ვიყვანე, რაფორც ეყო, გომნობაში, მარამ წა-
 ძოვდებინეთ, სოცარა იყო: როდესაც იგი ეძა-
 ბრუნდა, მაშინ სრულიად აღარა მხნდა შეშუსვდ
 შეშუთოდა.

— სად ვიმყოფები მე? ვფიქრობიან, გაიყუ-
 რებარა განკვირვებით ხელს და ყოველსა მას,
 რაცა ვარძეშობევივა. ღმერთო ხეძო! რა საზარე-
 ლო სიზმარია!... ჩქარა ვათავდეა ხევა?

— ვათავდა უკვე სენიორავ, მიუგე მე. ყო-
 ვგლოთა თქმწნათა უბედურებათა განხლეს; სეწმან
 შევიწყალათ და დაუთო იოლო...

— მაშ ეს სიზმარი არ არის? მხოლოე მან
 ძაღლის ცმით, დასველებულთან ურემლენითა: მაშ
 მსუ ყოველივე აღსრულდა ხამდვითად, საქმით?
 ალონსო, დედა ხემი, ხემი ყრმა, სულ დასოც-
 ნენ?... ოჲ, ღმერთო ხეძო, ღმერთო ხეძო! რა-
 ძეგ არ მოგჭკედი იმათთან!

«მე შეძებოდა, სწორე მოგასწენათ, რომ კიდევ

არ შეძლოთ იყო მკუთაძამ; მაჲმ მკუთაძამ შე-
 მინცამ, რომელთაც შექმნიდა მკუთაძამთან, კეთილ
 სხამგებულად იძიქმედა იმის გონებაზე. დამთა-
 შე რაყენ ერთიან სიფრთხილით ეუთის ვედება,
 რომ მიძვეს მისთვის სრული განკურნება. მაჲმ
 მაინც კიდევ იყო იგი რაგონივით დაუბნებელი,
 და, თუ ვინმე მკუთაძამ რასმე მოგონებდა გან-
 ვლილივად, მსწრაფლად ეძლეოდა თავის რაგონ-
 ყუანსა, ამისთვის, განკურნებულად მიქმის თვს.
 ხეშნის მოგზაურობისა სურესზე, განვივლოვით,
 ყოველისა მისგან რასაცა შექმნა დარღვევა
 მძვინობისა მისისა. ყოველნი მკუთაძამნი ხეშნს.
 სომალად სეღ დაწმუნდენ სრულიად, რომ იმას
 არ ვითარი შესყარა არა მსწრაფად, და შეიყუ-
 რეს სრულის ვუთით; მკუთაძამნი ერთმანეთის დას-
 წრობით ვდღურადენ იმის სიამოვნებს.

დასასრულ შეყვით ხეშნ ღიისსადონის ხაგ-
 საყუდეელში. შე შეგვე იმას სკიური ფუღვით.

— ეს ფუღვი მიუბნობდენ ხემს ქმარს,
 მსაქმე მან, ამოუძროს მწაყ ქათქათი. საბო-
 ლო არაწნა! რა, რა სასრული სიკუდილი
 გქმნდა!

ადივილი სიკუდიის წარმოთქმა იყო მისგან
 თავის უფლებებზე, შე სამინელი სურვილი
 გაქმნის იმის გონებადელთა შექმნიბისა. ვქმნე
 ერთსელ დრო და ვქმნილავ, რათა ვინთ დაწვრო-
 ლით ვთმელოვე, რასცა შექმნილავდა. მოიშე.

რათა რა ცრემლიანი თვალები, დამიწყო მან
შოთმრობა:

— თქვენ შაოვით მე ჰაუზზე შემტარი-
ზომალზედ, რომელზედაც ალბათ ეცემა დათა,
ვარდა თდენ ადამიანის სხეულთა. ძარამ უფრო
კიდევ არ იცით თქვენ უსამხელოესი ანთავი. მე
ძვეანდა ქმრად ერთი ლისსაბოხელი სოფდაგარი,
სასულით ღონ ალოხნო. მე შემოიბოთა იმან მამბნ,
როდესაც ვიყავ იხეთი ლარიბი, რომ გამოსასწო-
დელად ჩემის მშობლისა, ვიგზრთე ელობა, თუ-
დამამდათეული პატიოსნებისა, — გვამსს-ერედი-
მანქნეიელ ფიქრად მეფარეკას, ალოხნომ
გამომიყვანა მე ამ მესარესეგენის მდგომარეობი-
დამ, გამამდიღრა, გამამეხიყრა, მშობელსა ჩემსა
გესეგრა, როგორც პატივის მცემელი მე გარე-
მოფეზლუთა ჩვენს ყოველის ნაჩხაის მსოუნე-
ლობითა. მევიძლიანთ განსაფოთ, თუ როგორ
მიყვარდა და როგორი პატივის მცემელი ვიყავ
მე იმისი. ასე მეგონა, რომ სუქმან დასრულთა
თავე ყოველი სიმკაცრე თუსი, და, შემდეგ
უმიძმესთა განსაჯელთა, ისურვა ვარდმობნევა
ჩემსედა ყოველთა ქუქნიერთა სიკეთთა. თითქ-
მის დედა ჩემდაც, რომელიც იყო ძველადამ მე-
პოლითი, დამიწყო ცოცხლოვცა გამობოუნება: თუძე-
დათათ უხობრესამ ვარ დაუბრუნა გი სრულყოფითა
დაკარგული განსედა, ძარამ სხეულის მტკიენეულთ-
ბითა შინეც აღარ იჯანუგებოდა აღრინდელსაგით.

დასასრულ მოძვს მე ღმერთმა ყრმა... მე, უნდა
 უნდა ვყო, როგორც შენთვის ვიყავ, მე თავის
 დეჰმი ვმართ მოვითქვით, რომ შენის ხეობ
 სხამოგენი ვარდიკვალენ ვიდე უსამხელოებს
 სავანეგვლად... ხედი ყრმა იყო ორისა და მე
 ოკის წლისა მამის, როგვსა მოუვლად ხედი
 ქმარს ანაგი, რომ ყრთს მეხიკვაში მქსთვრებს
 მოსყუროს ხათსაგს ვანდგომდინა მისთ-ს აღურა
 უსელო სიმდიდრე. აღონსა, რასა ვანდგომად, იყო
 სისარუოთ აღვანდებოთ; ვარსა მე: მე ვიდე
 მქარე უბოროთ, მუდოვად რა ვს ანაგი, ამხთვს
 რომძისა უვლად ამ სიმდიდრისა, ხედი ქმარს
 უნდა წახულოყო ამერკვაში. „ხეშს უნდა დავქმო-
 დგეთ ერთმანეთსა.“ უთხარ მე იმას, ვაგონდგეთ
 რა უნდებოთა. — როგორ თუ უნდა დავქმოდგეთ
 ერთმანეთსა? მე უნდა დავგვდო მარჯო: მუნა,
 ხეშნი ქარო, დგეთ ხეშნი... ვგონ ვამხისსა ამა-
 ხედ იმულოებულს ქეშყანახედ! მე ვარ, მადლობა
 ღმერთსა, მდიდარი: მეძიღრან წავიდვ სავანის
 სხამლოთ; იმას ვავაწყობ და მოვრთავიკ რომ
 სხამოგენი იყოს ხეშნთვს იმაში სხამა, და
 წავიდვთ ვაგონანი ერთთ. მეხიკვა სავანეგვთ
 ქეშყანა. თუ მოგვეწონოს, დავინხოთ იქ სუ-
 კონათ; თუ ვინოცოდა ინაღვლო მოსტორობის-
 თს, დავუგვოთ მეხიკვა, დავქმოუნდვთ უნ-
 ლსსამაძისაჲ. რას მუდგე მუნ ამხედ? მე მო-
 ვანდგეთ აღონსა, და ერთს თაგს მეძიღვ

სომალდი, წოდებული ხემის სასულით, მარგარი-
 ტად, გამოუძარია ლისსაიონიადამ. ხუჭუნის გამო-
 სვლის უკან ყოველის. მხრით მძუღობიანობა იყო:
 მხოლოდ ერთი მარგაროსი უყვარად დაიკარგა და
 ვერ გაგივეთ ისე მსწრაფლად რა იქნა და სად
 ჩაიღუპა. ვაქცევა არს ღონისძიებით არ იყო
 შესაძლო; უფრო ტკეპს ახლო იყო ვადვიქსებია,
 რომ იქნება სლუპაში ჩაფარდა: ისეც ვიფიქრეთ.
 ორნი პირველნი დღენი ხუჭუნის მოგზაურობისანი,
 იყუნენ დიან მძუღობიანნი. მუ ნამდვილად ვნე-
 ტარებდი. ასე იფიქრეთ, სლუვის სხეულყოფა, თი-
 თქმის განგებ, სრულებით არ ვაჩუქებდა. ხემი
 ქალი მხარყოლად დასვდა და უცლოქობდა სა-
 ბგნედა; დედა ხემი მხარყოლის ღიძილით უყურე-
 ბდა სომალდის თოკების მოძრაობას; ალონ სო-
 იუდა ხემ ვაგრდით და კითხულობდა წიგნსა. მე-
 სამეს დღეს დონტური, დიდის აღრეულებითა, მე-
 მოვიდა ხუჭუნს ოთახში და ვაუძანა რა ვარეთ
 ხემს ქმარსა, დაუწყო მას ლანარაკი აღმულოებით.
 მე არ გამოვიანა იმითი ლანარაკი, მამამ შევამ-
 ცნივედი მხოლოდ, რომ ალონ სო გამოიყვაროს
 პირის სასეხედა. იმან დაუძანა ორს მარგაროსსა და
 მისცა რაღაცა პომანება. ისინი დაემორჩილნენ
 არა მეცად ვეულს მოდგინეთ. შემდეგ ხემმა ქმ-
 რმა მითხროა მე ვითომც იმ დაკარგულის მარგარო-
 სის ვგამი ეპოვნეთ ძირს ვეცეპაში სომალდისა
 და ის ჩევედით სლუპაში: ვარსა ესე იყო ოდენ

ხსენებოთ შემდაროვეთისა: არიხსოძი დაფარა დახა
 მთესი. მეორე დღეს ვაგვისდენს ხუზს უფროდ
 ავთა თანხი ძაგროსნი, და მეორეს დღეობდონ
 თონსივე დაინაცუნენ. შემდეგ ვარდათვეათო ღონ-
 ცურო. მაშინ არიხსოძი ველათ შეძლათ დაყძათ
 ხეძოუს დაძოუნაფი საიდუმლოთ; სიძალოდ სეფ
 ვანძოდა საფრის ცხელია, შემთავანოი იძ
 ძაგროსისაგან, რომეოთუ ძაგუდა მაშინვე ხუზ-
 ნის ვამოსუოის ფაძს ღონსადონის საფთ საყუდე-
 ლიდაძ. თათქოს განსაძოიგოიგელოდ ბოროტისა შიე
 ვდაგამდა საძინლოდ, და სოცსე უძეგისაღ ვწეოდა,
 რასა ვრეგელოთ სხეულების ვანგურელოდასა. შვიან-
 რი, თანა შემწე შინი, აძოცოიძი, ყველანი ვით-
 მანეთსეფ, შექმნენ მსხვირლოდ იძ სხეულო-
 ბისა; სოუოთად აღარეინ დაგეძათა შმართველოდ
 სიძალოთისა, და იგი აწყდებოდა, უფლო უგლოდ
 სოუგოთისა შეძო სუოთათ და ქართა. ვარსა ამ ვო-
 ფაძი, არცა მე, არცა ქმარსა ხეძსა, არცა ხუზსს
 ბალოთსა, არცა დედა ხეძს, არ ვვიგომნათ არ
 ვითარო ხუზსში ცველოოქა. თუმცა ის საძინე-
 ლი მოძქამუაფი სუნი ვვანოხოდა მსეუოთათ-
 ვან შიუძართა, რომეოთუ ვყარენს ხუზსს ვაგრო-
 დით, ძათაძ ვიყავით ყველანი, ლუთის ძაგოთათ-
 მძუთობათ. ვარსა ვითონ დაოას დედა ხეძი ადგა
 ლოგინიდაძ, რომეოთუც მოძოლოთ, ყზიბათ
 თაფის უკოიოთსა, თანარკობათა მოხქოგინათ, სოცა
 უფლო თუ ვაძიოიგელოდა შემდეგ სოუოთებათ

მოუძღოურდა, და სალამოსედ ერთი მეტი სხეული
 გოროვდა კიდევ სომალდსედ. ალონსომ გამოგ-
 ვიყვანა ოთახიდან მეცა და ხეში წაგარა ქალიც.
 მე სულ ალონსოს შეგვეყოფიდი აიოის სასეში
 და შიძით დაუძებული, ვსინჯავდი იმაში ნიშნე-
 ის სასარგლოს სხეულებსას. ერთხელ, სალამოს
 ყამს, მოვიდა ის ხეშიან, დასუსტებული ისე, რომ
 ძლიერა შეძლო ფეხსედ დეომა. მე მიხდოდა
 მიმეცა ცელი, მაგრამ იმან მანიშნა, რომ არ შე-
 გნებოდი. მე იმან დამანხვა ბალოი, და მსრო-
 ფოდ დავცა. ჩავარდნილი ვანწირულები, და-
 ვიცი ალონსოს ვეაშსედ, დავაბიებე იმანსედ
 მსროვალე ამბორება, ვმსყვილობიდი მოძეყვანა
 გომბოიამი: მაგრამ ამოღ! მაშინ უღვრად დაიბა-
 და ხეშს თაგში ფიქრი, რათა ხეში ქალითურთ
 ჩავარდნილ ვიყავ წყალში, ვარსა ღმერთამან მო-
 მანიტა მსხეოთა წინააღმდეგ იმა ვანსაცდელისა,
 ქრისტიანთადმი არა საკადრისისა, და მომეცა მე
 ბალოი ბრძოლისა სუისა ხეშისათანა. ვარსა ვე-
 რეთ კიდევ სასომი საჯანფეგეთა ხეშთა, არ იყო
 აღსილი. მე ვივამ და მეჯდა ხეში ქალი,
 და მქარის ცრემლით უფროები უკიდობსა მის
 სოქასა, რომელიც მგაყხად ვრცელის საჩკისა
 იყო გამლოთი ხეშ წინ და მაყრიდა მსლოცხე-
 ბულოთა თავისებან მსურვალის მშის სწივთა. მე
 ვმსიხოვდი ღმერთსა ქარიშხალს, რომ არ სრუ-
 ლოდ დავლუნულ ვიყავ; და არ ვაყრიყა სომალ-

და კიდისადმი. როდესაც მე წამოვსდებ ფეხს ზღა-
 მსწრად უკიდურეს თაგის რაღ რაღმა დამეცა იმავე კოცნის-
 მე შემბრებულ რაღაც საოცარმა სხეულებად
 თვარნი ჩემნი ვგლახასა მსგავსდნენ; მე შევთან-
 ვდებოდა თვალუბრი ერთი მხარით და რაღაც
 დაძაბული იყო მუცელს; ვიდავებოდა მე სიკვდილ-
 და იმავე უამს ყოველი ასეთი შეყვნილება სიკვ-
 ვისაგან; ვუღრსებ სწორად ქრისტიანთა შიშობა
 რაღაც შემთავრობით; სუნთქვა შემბრებულად
 მათი გაძობილივით; როგორღაც აგათა შეუდგური
 ვახევიდა აღარ დაძვრება მე ნებას დაძვრისასა.
 ამ ვგარს საძინებელს მღვთაშეცხვადმა შექმნა და მე
 სავთდავი, ვუღრს ვაძაბებული წივილი ჩემის
 აზრის ქართისა, რომელიც შექმნიდა და ახსენს
 ვგლარ იღებდა. მე დავაბრებ სხეულებათ ვინ-
 ბა... აღარ ვიცი რა მოხდა შემდეგ, მე ვამოგურ-
 ხე და მოველ ვინსა მასინ მხარით, როდესაც
 თქვენნი მარჯობები მიპრობდნენ მე სიკვდილი
 ხადეგებან... თქ, რაკომ არ მიყვით მათ ნება
 თავიანთის წადილის აღსრულებინა!

«რასა ვაძვრებოდა მე უხეყებლად დონსა მარ-
 ვარისს, რომ იმას არა შექმნა უფლებად ვინ-
 სსა ჩემთა კანონიერად ვინ ვარსებებოდა.»

— ვახუშტიველივე შესმის მე, ვიღაც, ვა
 ჩემის ქართისა, ვახვრამელებდა მარგარიტა: წივი-
 ლი მისი მხევენის მე ყოველსა წამსა. დამე
 მიფრთხილან მე იგი მათსა, და რა ვაძაბული იქნება»

ესართი შრთულის სხეულით სამინერუბისაგან; დრო-
სით....

«მარამ კმრია! აღარ განვიმთარებთა მე თქუენს
ყოველსა, რაცა მოვისძინე დონხა მარგარიტასა-
გან: იმან შიანბო მე შრავალი, რომლისაჲც, დიდი
სანიარა, ხასვეარი კიდევ დაძაფიწყდა. ხუენ განვი-
შორდით ერთმანეთს და მას აქეთ აღარა ვაძიგო-
ნია მე იმ უბედურს დედაკაცს ნედ, ვიდრე ერთ კულ
შეეჭვებოდი მე მას კიდევ მაროჲში. ძუენლი
ხაცხობობა მუისდე განგახოეთ, და ვალოდ მგერა-
ცხე ვამეკეთებინა მისაჲს ხუენულებობი ვინოცი
(ღარბაწობა). დონხა მარგარიტა ჰსცხოვრების უკ-
ფობესს ხაწილში ქაოქისა, უჭირავს სავანებო
სასლი, მას შეურთავს ქმრად მარკის დე* * ვ. ში-
გედი ~~ს~~ სანხავად მარკისა დეგ... სთან, მოვასწარ
მას კმალუჯურს ბუდობადი (*), რომელოსაჲ ქიანდა
ვატარული, კედლებს ნედ ცის ფერი სავიერი და იყო
განმეგნებული თქროს ვარაყით. სარკის ბუმიდამ,
რომელოც იყო დაკიდებული ბუხრის თავს ნედ,
ჰსინდა პაჯარა სათბილობელო, სავსე ყოველითა
იძუათითა და ძვირ ფასითა მუცხარითა. დონხა
მარგარიტას ფესთით, სალინაზედ, ცელქობდა მუ-
რსნიერი, თეთრ წითელი პაჯარა ქაოი, თერამეცხის
თჲსა, ესე. დონხა მარგარიტა ვსუძირებოდა მას

(*) ქალებს მისარბავი თბანა.

და მოხდოდა ნაონარი ღიმილი მისს ბალოდუნს
ტოტინსეც და ბარბაცხეც ყოძულის სისუსტისაგან.

— მეოყ, რა გითხრათ თქვენ იმან? ჭკობისა
კანოჯანსა ერთმან მსძენგოთაგანმა.

— ის იყო აღჯაყდოთი თავისი ზედბოტო-
ბისაგან, თავისი ძუღლის ნაონარობისაგან, მძუნ-
ნიერყობისაგან თავისის ასულისა, და საღვთსაწა-
ლო უნისამობისაგან, რომელიც ის იყო მოყ-
უნათ.

— როგორ! ხუ თუ აღარ გითხრათ იმან არცა
ერთი სიტყვა თავის გაბრახვალსეც? აღთანსოხეც?
იმ უბედურს ერმახეც, რომელიც მოძუდარ
ყო, მესაძოთა, მიძპოთით მასლობოთად თავისის
ჭკობიდაძ ძემცდარისა და ავთ ძუღლის დეობსა?

— მოწყალენო, გომქოთენო, მოუგო ჭბოჯანმა
მძიმე: თდეს სერვანცეს კმდგობად დავლოდოლის
ნაბადხეც, სიგლანავესა და დავიწყაძი: ერთმან
მისთა კეთილის ძუღლოთაგანმა, ისეთივე გლო-
ხაგმა, რომელიც სერვანცეს, ვარსა უწარბინებუ-
ლესმან მსაჯვარმან, უთხრა მას, რომ თუთ უძვირ-
ფასესი ნიჭი განგებთსაგან კაცისადმი მოყძუთ
ათისთა ყოთთ: ნიჭი. ესე — მოგონებათ. აათა, ძიუ-
გო სერვანცეს: ათის ნიჭი კეთად უძვირფასესი,
თხრიერ რომლონსა უცა სავოცსლე კაცისა იქმნე-
ბოთა მანუწყადგოთ სავანგოგოთ: ნიჭი ესე
ათის დავიწყაძ!

206

107

ცისკარა.

— დაეწყება! განიმეორა ბელლინიმ. ამ სიუ-
ჟეტისაგან ყოველი ვრძობა შეყინება!
დაუძო მან თავი ბალიშზედ და დაღონებით
დაფიქრდა. რადეცხსამე ღღეს შემდეგ ბელლინი
გათავდა. —

მთარგმნელი რუსულიდან

დ. მ. შვალთბელოვი

სიკეუბა

სიკეუბასა ზედა წმიდისა დედისა ნინასსა.
ინჱრის იდ-სა დღესა. 1859-სა წგონსა.

„მოისსეხებით წინამღებარნი იგი
თქუწხნი, რომელი ვაძაღვს
თქუწს სიკეუბათა ღვთისათა:
(ეპი. ივ. ზას.)“

აღმასრულებელი ესე ვითარისა, ნაკელე მოცი-
ქულისაგან მოცემულისა მცნებისანი, დღეს ჩუქს
ყოველი მენი საქართველოსანი ვყოფთ სსეხებასა
წმიდის მოციქულისა თანასწორისა დედისა ჩუქსნისა
ნინასსა. ვსაბუბ, რამეთუ ყოველამან ქართველმან
მცხრეფ უწყის: ვინ იყო, ანუ ვითარი სულიერი
სარგებლობა მოაგო მაძულოს ჩუქსსა, რამეთ-
უქმოსილმან დეიამან ჩუქსმან ნინა?

მაძულო ჩუქსნი იყო უსჯულო და კრძალ-
შასურო, აღუსტებელი ყოფლითა უწმიდურებითა,
ხოლო მან განახალა იგი მსგულობითა ქრისტესი-
სათა. შრომა, ვნება და წყურღობა, რომელიცა

მან მიიღო ჩუქნა-ს, არა ძალუქს აღიარებოს კა-
 უის ენაძან. წარმოვიდგინოთ მხოლოდ ესე, რომ-
 ლელ სუსტმან დედა-ბავშვან დაუგვიან სამდობლო
 მამული და მძობელნი თჳსნი, ძეუდგა შორისა და
 უკნაუისა ვნასა, მოიწია უცხო ქადაგანად, სადაცა
 მდგომარეობდა ველური სალსი. დაესწოთ მათ
 შორის და მოღვაწეობათ, მოთმინებობათ, სხსწაულ-
 მოქმედებობათ და გვაილის ვაფა-ქვეობათ მოიხა-
 დით პირველად სხელი მეფისა და შემდეგ თჳს
 მეფე და ვრი მისი.

მოვისხვებოთ რა ამას ვუბოლს, ვაუროსნადგეთ
 წმიდასა ნინას და მადლომასა მეგზირუდგეთ
 უფალსა, რომელმან არა დაივიწყა მამული ჩუქნი,
 არამედ მოვივლინა ყაშსა თჳსსა ესე ვითარი
 წმიდა მოძღვარა, და განგვანათლა ჩუქნ სარწმუ-
 ნოებობათ თჳსიბათ და გვეო შიარი მადლოსა უფ-
 ლისა ჩუქნისა იესო ქრისტესისა.

არამედ არა თუ მხოლოდ ამისთჳს, რათა ვმა-
 ლობადგეთ უფალსა, რამეთუ განგვანათლა ჩუქნ
 მსგეულობათ თჳსიბათ, არამედ უმეფეს მისთჳსაც,
 ვითარამედ მოვუკა ჩუქნ ძალი და მოთმინება და
 მარხვად მისა სხუა და სხუათა შორის განსაჯდე-
 ლათ და საძინებლათ ვარემოებათა. ვგონებ ვითარ-
 მედ არა ერთსა საოხსსა არ გამოუვადიეს ეკოდენნი
 ჭიონი და გნებანი, რათადგინოცა ხასა მამულმან
 ჩუქნმან სიძველესათჳს მსგეულოსა ზედა ქრის-
 ტესისა. უმეფეს თათხმეფისა საუკუნოდას იგებნ

წინაპრნი ხელსნი მოუხვეწებულსა შინსა და განსჯულსა შინს. მაშუაო ხელსნი ვოგლითა კვირისა მკნაღვდილი უსკულოთა ხარისა მიერ, იყო მათგანს მოძურგადურ და დგხუთ მათგანს, სოლო მდგომარეობა და ჭირი მათათა ხელსთა შექმნა თითქმის მოუთმებელ, თღეს უღმრთონი და წყურთნი მასმადიანნი მოესტონეს მაშუოსა ხელსნი და ისმოღეს ვოგელსა ღობის ძებებას რათა მოქციობ იგი მხელისა ხედა თხსა. ვინ წამოადგებს ჭირთა მათგან ხელსნიამა მაწვენიოთა; ვინ ძალუქს აღრაცხას სოლონი ანუ ქლოქნი მათგან ახსიურთნი, ვადა თესიანი დაქველნი, მძაბენი და მხელნი წარუყვებოთნი, მონახონნი და მუდგონნი მაწვედიოთნი. ვარსა მისეფთ სიმკაცრესა და სსლოებასა მათათა ხელსთა ვითამდე, გსოღენათ ჭირთა არა არა შემოარსებოთნი მოიამენდენ ვოგელსა სულგომელად. შესამოარსებოთნი წინაპრნი ხელსნი თუქს ივლოღდენ უაბნოთა, უყვითა და ვოთა შინს, ვარსა არა დასწრებოღდენ მდლოთად და დიდებად უფროსა!

სოლო არ იხება ღმერთმან, რათა მოლოძინ წარწყმელს მაშუაო ხელსნი, და მისეფა რა ჯანგუბას და ჭირთა მოთმინებას ხელსნი, ვამოგვიჩინა მსხველი. თღეს ვექობდა ხელსნი სსხო წარკვიოთი, თღეს მდგომარეობა ხელსნი მაწია უკანს ხელო სარისსად, თღეს არა ვამდგომოთა შემწე არც ვითისა კვირითათგან, და თღეს ვრო და თ-თ მთ-

ც ა ნ კ ა რ ი .

რქვანსწოდეს. აგრეთვე ქაზი ხუცსხი შხოლოდ
 მას მხუცილოთმეხ ვითარმეც, მეძახსან ვარგა-
 სხი თქსხი მთიფრად, მთარათან მკირფახათა
 ქსოვილათა და შხოლოდ სუბოქი მსხუთდა. არა მძა-
 ხონ! არა არს ესე ვნაილქუთა, არამედ უძეცეს დამ-
 ხულოდა მას მსხი, რათა მთიფრათ შხოლოდ ვა-
 რგყახი უფლო უყა და მამართა და დავიწყოთ
 ვთაველხი ხუცილოთსხი მამათა ხუცსხი უფხი და
 კეთილნიოც. არა უფრ არს რათა დავიწყოქუდიფო
 მას, რაც ავი. სქქი და სხაჯრეულ მამათა ხუცსხი
 მთარის, რამეყო არს კეთილ მსხუთქუთა, სხათქა,
 მამალქისის ვითაველოთა, უფლოსი სიწრულუ: ესე
 ვთაველოთ იყო ფრად სქქი და სხაჯრეულ მათ
 მთარის. ამას ვთაველსა უფრ არს რათა მთარად
 დავიძარსავეყო, სოლო დავიძგნელოთა, უქქიდა,
 ურთაქრათსა მთარის მური, ლხინსა ნამეჯარი სი-
 უქარულთ, რომელოც ავხებდა ფრად მამათა ხუცსხი,
 მას უფრ არს რათა ვარდაცხვილოთ; და სუქოდა
 ამისა მთიფრათ არა თუ შხოლოდ ვარგყახი ბრწ-
 ყინვალოც და ვუთაუხებდა, არამედ შრომის მოყვა-
 რქა, მსწავლოსა მური, კეთილ მოქლოთქუთა და
 სსუქანი რაც სქქი არიან უცხნათა ვითა მთარის.
 ამინ. —

ვაძნაიელ, ვაძნკოძნისი ვარინსა, ვიკინი სქქი-
 თველოთახი.

სომხეთის დანაქონა 31 დეკემბერს 1858
წელს.

ნანგნგოების ქალაქითგან იწყებდა ერთი-ათონთაგან
ქონ-ბელოვარსადი უსაჯო-დავგან ანაგანა უსაჯო-
სომხეთის დანაქონა-სე. ან რას მსწერს ან სანბნებს
შემოსავალს:

აგიანთათ მე თქვენს უსაჯო-ბელოვარს
ლოქას, რომელიცა მანგან ამ ასაქალის პირველს
დავს, ვეც იგი 31 წარსულს დეკემბერს -30-სა
დაცემურს, სსჯო-ვის ქალაქისათვის სოლოცე და
სუჯის კალითგან ერთს ვერსსეც გამოიყო დიდი,
სამ-ლოქაგანა უსაჯო-სომხეთის, რომელიცა იყო
საქალაქის მსამეც დაჯგირსული. ილოქასს თავი-
სეც მხანდინს მაგონს მი-სურთხა თარიღება ვაქსა.
შემდეგ იმ ასათ, რომ ქალაქის გვიგონს ამ
გარდავით სურსა... სამსაგს შემავალითგან მე
ესე ანაგი, თარსათეც შოვანდინე ვან-სურთქობა
რომ შოვანათ ასეთ-მსო-სსურთქობი-დან, სსენე-
ბით შოვანთ ხავეთ: სსურთ შოვანს ხეწსს კიდე-მეც
მხელი იყო; უსაჯო-სა მშობნარეც ვან-მთაგან კი-
და ერთს წამდი ჰუარაგ-დან თავის სოლოცე, რომ-
ლოს-გამო ვაქსა გარეთ მდგომსა, შოვან იდგინს
კალითგან მო-სურთქობის არაგ-სეც. სსონს
მოცარს თრია-ც მარგათა, რომელიცა მოწინა-
დგინს მარგათა გამი-დაცხა და უმადონსა, გარსა
შსურთა ამაგან სურსა, იქმნებ-და უსაჯო-
და ამა-ც მსწერს-დაცხა თავანთს თავის მსწერ-
პო-ც. ამ დოვანს გამამელო-ბა-ში, სომხეთ-და-
შოვან-და სსურ-და-ბის ქმა: უსაჯო-თ, უსაჯა, გო-
დგან და ამ სსონთ იანთ-და-სეც შემსწერის მსწერ-

მას... კიდევსე გამოავს ვაღლათ ყითი დამ-
სხვრეული სავი, შეონაა მოვსძათათ განქართუთათ
მქონძალღეთა ლანის ქაქა, რათა დანხორ თვენი
სავის სამყოლოთათ.

• კიდევსე ძველით სუვის მკვერთა, აღოვე
ქვნიანძათა ლიბვის ქათქაძა მოავრობსათ-
სომალის დანქანა და კანთებათ მიქვე-
ბის მოკედა, რომეონათ-სავ მოყოლქნათე ძაღ-
ლოთათ როვითოვ ხუწს, ავრითვე სომალედი გან-
ქართუნა. მოსლოდა ლამე უსამიკოქსა დრო
სომალედი. მყოლოთ-ს: ვსეადეთათ ხუწსის თვლო-
ბით, თუ ვითა მოქქანათ ქათქანათა მით თვქენ-
ვაღლანი და ვითა ვადმოთო-ღენ თუან სომალ-
ლის თვესე...

“ვათენებამდის სამიხუო ქათქანათა და ამსათ-
სავ სუქი თვლოთა არ ვაქვედეთათ... განთ-
ახსენსათ ვავრად სამიხუთსე სამიხუთისანძევი,
ერთი ძავრობათგანი (+) დანახსევიდა ვაქანადეთ-
ლის სომალის, ვადმოვართ სოქუძი, მოსქათ რ-
თავედი მეთი მოკვესლო სომალეთივან და დართა;
მეორე ვადმოსდა თოქითურათ სოქუძი იძეთათ
მით, რომ მორხომოთიეთ, და დართან მთვინ
თღენთ ვაღლქათა შუა; მესამე მესევა სომალის
სავის ფოქანს იძეთათ მით, რომ ხუწსს ვად-
დე მოკურქეთ თუ... ვანთა ვაღლათა ვად-
ავდეს მხოლოდ იმის ვეპა უსულოდ.

“ვანთა ლიბვის ქათქათავან აქამოდენ არა ვითარი
ქექქვონა მხნდა. ამ დროს ვავთ მოვდართ ვავთ-
მე ვავთს უსეკურეთ ვუთარ მოითქინს. შუათ
მეთვე სეთ, რომეოთავთა ქანდათ დამქუოი სავი

(*) ამის გამგებელს კაცსა ქან.

ზედ, ღმერთს ვუთქმუნებოდა ვინაჲთ და-
 ნადიხთ ხომალდი ძუთღოთ კაცთა დახსნასა...
 თონი გლეხნი ძუთ ძუთღო სეოთითა მიუხლოდნენ
 ხომალდსა, ხადუჯა დაიხიძილ იყინეს უკონსლოდ
 მსოლოდ უხოს სუონი. მაშინ ერთი გადმოვარდა
 ხომალდითგან იძუითა შით, რომ უკონსოთა მიუყო-
 თყო ხავთან, რადგანუ მსოთს იყო ხომალდითგან,
 ვარსა, დაიხიქო იმ წამსვე უკონსოთა შუა. გენი
 უკვიროდნენ ხომალდი ძუთღოთ, რად გადმოვარდა
 ხადუჯა იქითგან თარგი; ვარსა უკონსოთა არ აღსაუ-
 ლებდენ ამაჲ, ამისთვის რად არ ესმოდათ თუ თუ
 უძლიდენ სამხელსა ძაღვონი უკონსოთა... ხელსნი
 მიმდევლოდნენი როგორუცა მხნობა, უკონსობდენ
 კაცობა ხომალდის სიხლოდეს მიხვობსა, და ამ
 დროს ვხსნეთ, წამოვიდა დიდის შიხსი თღენი უკონსო
 და ხავი ხელსნი ვიღეს უკონსობა და ძუთღო სეოთითა
 შიხსიანქენ ხვდის უკონსობა... მიუკონსობათგან
 ყვიროლო სამხელდისა ვარემოთუდენ ხელსა,
 თუ კიდესა. ერთის მიხუჯს შემდეგ ვხსნეთ დამს-
 სერეული სოუთობა ხომალდი და ხავი ხადუჯასა და
 აქიონდათ უკონსობა ხან სეძით, და ხან ქეძით...

“და ვერეთ, დაიხიქენ ძუთნი ძუთღო სენი ვიღეს
 კაცობითუთა, და დაიხიქენ თუთ იმ წამს, რადგ-
 სარ, იძირევიდა უკანასკნელი სივი შიხსი, უკ-
 ნასხელო ძუთის წელიწადის დღეს...”

“სიხსნელოდ მოიჯვა ვარემოთა, ხოლო სოუფ-
 რეოდან მიუხარებათ, უხოს სხლოდა ძუთღო სეოთა:
 თონი უთხიო იხიდა კმა კენესისა დაბლოდულოთა
 და დაქუთიგებოთა.”

“ახლო წელიწადს დღეს ვხსნეთ სამხელეო
 ხომალდისა და ხავისა ვამოკონსოთა აქ-
 იქ კაცობსა...”